

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Domitii Plati Societatis Iesv Theologi, De Domini
Nostri Iesv Christi Passione**

Piatti, Domizio

Coloniae Agrippinae, 1610

De doloribus, quos Christus in anima passus est generatim, Cap.1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49474](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49474)

DE DOLORIBVS

QVOS CHRISTVS IN
anima passus est gene-
ratim.

CAPVT I.

DVOBVS potissimum modis ratio-
nalis anima, mortali & passibili hu-
ic corpori sociata, pœnarum atque dolorũ
capax esse potest: vti rectè aduertit Diuus
Thomas: primum, quatenus est forma 3.p. q. 35.
corporis, & eo læso ipsa quoque per com- art. 4.
passionem cruciatur: deinde per apprehen-
sionem seu ratiocinationem, quate-
nus mala imminentiã forti apprehensio-
ne, facit sibi præsentia, qua ratione crude-
lem in modum sæpenumerò torquetur &
offenditur. Nos in secunda hac considera-
tione agemus solum de doloribus, quos
Christus in anima posteriori modo passus
est: nam de priori postea differemus, quan-
do expendere cœperimus, quanti & quales
corporei dolores eius fuerint.

Duobus mo-
dis potest
anima pa-
ti.

3.p. q. 35.
art. 4.

PRIMò igitur, Christiane Lector, tecũ
disquire, quas ob causas, cum Seruator no-
ster, humani generis Redemptionem sua
perpelliõne ac nece perficiendam, ordiri
vellet, ab horto, vti notant Euangelistæ,
initium fecerit: nam post Agnum Pascha-

I.
Quas ob
causas
Christus
ab horto
Passionem
suã auspi-
cari volue-
rit.

I 3 lem

lem comestum, & sanctissimum Eucharistiæ sacramentum institutum, nouissimaque cœna cum discipulis habita, cum illos multis sermonibus instruxisset, atque ad charitatem & fraternum amorē adhortatus esset, ad hortum Gethsemani se contulit, ibique capit contristari & pauere. Causa præcipuæ hæ sunt.

Math. 26.

Marc. 14.

Prima est, vt ostenderet se illic passionē suam auspicari velle, vbi homo initium peccandi, & diuina mandata transgrediendi fecerat: vt vbi homo miserando lapsu propriam damnationem inchoauerat, ibi quoque, maximis suis impensis, nostram salutem ordiretur, & humanæ redemptionis firmissimum & immobile fundamentum iaceret.

Secunda est, vt, quoniam ingenti cum animi commiseratione recordabatur, hominem se totum bonis & delitijs vitæ huius tradidisse, eaque sibi in hortum, in quo suam caperent oblectationem, delegisset nostram hac ratione confunderet vilitatem & abiectionem, & suauis quadam fraude ab huius mundi voluptatibus nos abstraheret. Nam propterea secū detulit dolores, vt videret an pluris faceret homo delicias & voluptates mundi, quam dolores & cruciatus suos, in quibus omne bonum continetur.

Tertia

Tertia est: vt quoniam homo ad imaginem & similitudinem DEI conditus est, & DEVS in anima illius suam cupit constituere habitationem, iuxta illud. Delitia mea esse cum filijs hominum: in qua tamen homo nullum ei locum relinquit: vt inquam, aduentu suo ad hortum demonstraret, se cupere esse hortum tuum, variorum dolorum arboribus & floribus confitum, in quo sanctæ animæ maximam capiunt voluptatem & recreationem, vti sponsa testatur, inquit: sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Hinc enim est quod Christus hortum ingrediens, vt pro nobis doleret, contristaretur ac sanguinem sudaret: cum rationi consentaneum esse videretur, vt ad similia facienda, vel certè ad compatiendum nos inuitaret, id tamen haudquaquam fecit, verum ad discipulos dixit: sedete hic donec vadam illuc & orem. quibus verbis indicat, se pati velle, vt nos sederemus, ad se pertinere labores, & sudores, ad nos requiem: ad se dolores & tormenta, ad nos consolationē & meritū: quia verè loquendo cruciatus Christi ab anima pia cum attentione expensi, non modò magnam voluptatem & animi tranquillitatē pariunt, sed etiam benedictionum cælestium abundantia illam replent.

NIMIS euidenter dulcissime Domine, amorem tuum manifestasti, dum oblitus (vt ita loquar) fœlicissimæ & beatissimæ habitationis cœlestis Paradisi, in qua incessanter à fœlicissimis & honoratissimis Angelicorum spirituum choris laudaris ac celebraris, voluisti vsque in terram temetipsum demittere, vt requireres miseram animam meam, tui immemorem, à Sathana captiuatam, vanis & sensualibus mundi voluptatibus immerSAM, in hac valle confusionis & fletus, & miseriarum semitis oberrantem.

CAETERVM considera hîc fidelis anima, Christum hortum ingredientem, Apostolos ad preces concipiendas adhortatum fuisse: vt demonstraret, tibi quoque si passionem suam oratione cupias penetrare, idem faciendum esse, quod ipse fecit: quoniam ex duodecim Apostolis, tres tantum assumpsit, cæteros relinquens; quos te instruxit, vt mysteriorum sacrae Passionis considerationi possis intendere, deserendos tibi esse affectus omniũ rerũ terrenarum, atque omnem prorsus sollicitudinem, S. Bernardi exemplo, qui in Ecclesiæ ingressu ad vas aquæ lustralis omnes cogitationes suas deponebat: & assumendos esse tres Apostolos, trinas videlicet animæ tuæ potentias, memoriam, intellectum, & volun-

voluntatem, per quas homo & Dei capax
es. Abstrahere igitur mentem atque animū
ab omnibus rebus terrenis, & Christo soli
attendere, illiusq; vestigijs in passione in-
hærere desidera.

SECUNDÒ considera, pœnas extrinse-
cas, & dolores intrinsecos animæ, quos
Christus tum in horto, tum reliquo Passio-
nis tempore passus est, non fuisse coactos
sed merè voluntarios, hoc est, illum à ne-
mine ad illos sustinendos impulsū seu
constrictū fuisse, sed spontanea volun-
tate tolerasse, quemadmodum Propheta
inquit: *Oblatus est, quia ipse voluit;* quod et-
iam indicare voluit Evangelista, quando
ait: *Cœpit pauere & tedere,* quasi nemo il-
lum cogere potuisset, nisi ipse pauere & te-
dere primum cœpisset. Idem ex illis sancti
Ioannis Evangelistæ verbis colligitur,
quando Christus inquit: *Ego pono animam
meam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam
à me ipso.* quod perinde est ac si dixisset. Po-
teram ego, anima ingrata, fili inobediens,
ab his supplicijs liber esse, poteram non o-
nerare me tot doloribus & cruciatib⁹, po-
teram non tollere in humeros meos gra-
uem illam tuorum scelerum, quæ summas
mihi molestias & afflictiones crearent, sar-
cinam: poteram sanguinem meum non
effundere, & nihilo seciùs, non requisitus,

II.

Dolores
Christi fue-
runt volun-
tarij.

Isai. 53.

Marc. 14.

Ioan. 10.

spontanea voluntate, ob tui amorem, pro te indignissimo & ingratiſſimo, qui hos meos sudores & cruciatus nihili æſtimaturus eras, pròptus ad Paſſionem me obtuli.

2. p. 9. 13.

Christus
ſubiectas ſibi
habuit
ſuas paſſio-
nes.

CONSIDERA hîc acerbitatem dolorum Christi, quia uti S. Thomas & alij docent, quamvis, uti verus homo, eadem illi inſeſent paſſiones, quæ cæteris hominibus: at tamè propter abſolutiſſimum dominum, quod pars eius ſuperior habebat in inferiorem, nõ poterat ab ijs moleſtari, niſi vellet, & quantum, & quomodo ei placitum eſſet, quod nos facere nequimus. Ita ut Christus cum poſſet non pati, nihilominus permiferit, ac facultatem dederit, timori, melancholiæ, triftitiæ, tædio, atque omnibus alijs paſſionibus afflictivis, ut ſe adorirentur atque pro libitu cruciarent.

QUIS hic non ingenti pudore ſuffundatur, ob ſuam mollitiem & dormitantiam? Quis deinceps non erubeſcet fugere labores, crucem horrere, & conſolatiunculas terrenas quærere; dũ conſpicatur Chriſtum à ſe noſtra cauſa omne ſolacium abdicare, laboribus & cruciatibus ſemetipſum offerre, & promptiſſimè Crucem amplecti? Quis non totus in dulcedinem reſoluatur & liqueſcat, flagrantiffimi huius amoris conſideratione. Eia igitur, anima mea, noli ultra labores ſubterfugere,

gere, noli crucem abicere, quandoquidem Christus tui amore omni solatio se priuauit, & spontanea voluntate, summa cum animi promptitudine, pœnis atque tormentis se subiecit.

TERTIÒ expende tecum, immenso amori, quo Christus homines complectebatur, iuxta illud S. Ioannis. *Cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.* causam adscribendam esse, quod dolores eius multò fuerint maiores atque acerbiores: quoniam ardentissimo erga hominem amore flagrans, quoad se, propter amoris magnitudinem, fuisset promptissimus in tormentis ad diem vsque iudicij perseverare: Vt igitur amori huic satisfaceret, cum extensione id facere nequiret, propterea quod nosset aliter à Deo Patre decretum esse, voluit hoc ipsum, dolorum suorum intentione cõpensare: ideoq; ab ijs multò intentius atq; acerbius, affligi & torqueri se passus est. Quam autè vehemens fuerit desiderium patiendi in Christo verbis illis euidenter monstratur, quando ait. *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, vsque dum perficiatur.* quibus ostendere voluit, omne momentum sibi nimis longum videri, quãdiu Passioni suæ destinatus dies nondum adesset.

QUARTÒ reuolue tecum: Dolores sanctis Christi animæ tales atque tam ingentes fuisse

III.

Amor Christi
sibi quo nos
complexus
est auxilium
dolosus eius.
Ioh. 13.

Luc. 22.

Dolores
Christi si-
miles fue-
runt dolo-
ribus femi-
næ parturi-
entis.

fuisse, vt non immeritò, comparari queant angustijs fœminæ parturientis: quoniam inter prima, quæ Christo in hoc sacratissimæ Passionis suæ negotio, se obtulerunt, fuit finis, in quem intendebat: is autem erat, vt omnes homines quantum in se esset, pareret, regeneraret, atque in salutis semitam dirigeret: hinc etenim in sacris literis, non modò Patris, vt in *Esaiæ: Pater futuri seculi*, sed etiam Matris titulo insignitur; nam in Apocalypsi de illo dicitur. *Ecce signum magnum apparuit in celo: mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim, & in utero habens, clamabat parturiens, & cruciabatur vt pariat.*

Esai. 9.

Apocal. 12.

Galat. 4.

Christus in
cruce nos
peperit.

CONSIDERA hic, quod si sanctus Paulus propter labores, curasque & sollicitudines ingentes, quibus hominum salutem promouere, eosque in Christo regenerare contendebat, mulieri parturitioni proximæ, his verbis se comparauit: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis*: vt significaret, amorem, labores, molestias atque fastidia, quæ in similibus negotijs interuenire solent, ad eò ingentia esse, vt dolor partus non iniuria assimilari queant: multò iustius idè de Christo affirmari poterit: qui per Crucem & supplicia sua, regeneraturus & pariturus erat

erat ad æternam vitam, non vnicum tantummodo filium, sed innumerabiles quoad meritorum suorum sufficientiam: & multa millena, quoad eorundem efficaciam. Hinc est quod sancti Doctores aiunt, Christum Seruatorem nostrum in Cruce, formosę Rachelis typum gessisse, quando quidem nos moriendo parturiuit: & nos rectè appellari Bennoni; id est filios dolorum eius.

QUINTÒ aduerte Christi dolores multò grauiores & acerbiores redditos fuisse, ex consideratione seu forti apprehensione suppliciorum imminentium. Nam clarè cognouit, atque intuitus est omnia quę passurus erat: hæc autem consideratio passionem & dolores eius vehementer auxit & aggrauauit: quia secundum mali & periculi ingruentis apprehensionem solent homines magis vel minus contristari & metuere. Vnde fit, vt nonnunquam obiectum aliquod magni alicuius mali impendentis pro exiguo apprehendant, & modicum inde dolorem atque timorem sentiant: Et è contrario obiectum aliquod leuis atque minuti mali pro magno apprehendant, & ingentem inde dolorem atque mororem capiant. At Christus in sua consideratione seu apprehensione, quoad obiectum, falli non potuit, quia representa-

runt

V.

Dolores Christi fuerunt grauissimi propter viam tormentorū, quę passurus erat apprehensionem.

Christus ante passionē habuit plenam notitiā de

suorum sup-
pliciorum
qualitate &
quantitate

runt se imaginationi eius omnia mala que passurus erat, in ea quantitate & grauitate, qua ei euentura erāt: summa cū attentione & sapientia considerauit, nō modò quoad rerum essentiā, verum etiā quo ad omnes circumstantias & partes earū. Cum ergo malū quod passurus erat, grauissimum, & omnibus alijs mundi malis acerbius esset, similem quoque de illo cōceptum habuit. Ex quo conijce, quales fuerint dolores & angustia, quas sanctissima Christi anima propter intimā hanc cōsiderationē sensit.

Christus de
omnibus
mundi pec-
catis supra
modum do-
luit.

SEXTÒ considera, Christo suae Passio- nis campum siue palæstram ingrediente, vñum è præcipuis & maximè acerbis, quos Christi anima tum sensit cruciatibus, fuisse dolorem peccatorum, non suorum, quæ in ipso nulla erant, nec esse poterant: sed nostrorū, quæ singulatim sibi representauit, & de omnibus indoluit, tali dolore, vt S. Tho. affirmet, in Christo dolorē hūc multò maiori cū intentione & excessu extitisse, quam vllò vnquam tēpore, in quocunq; alio quantacunque sanctitatis & poenitentia homine fuerit: idq; quatuor ob causas.

3. p. q. 6.

I.

Prima est, quia non de vno tantum scelere, nec aliquibus, sed de omnib' mūdi sceleribus præteritis, præsentibus & futuris, quæ omnia imaginationi eius se præsentarunt, simul doluit.

Secunda

CONSIDERATIO II. 139

Secunda, quia præ cæteris omnibus clari² & manifestius agnouit, quid esset peccati grauitas, quidque ingratitude, offensa, & iniuria quæ Deo per illud irrogatur. 2.

Tertia, quia nemo illo accuratius considerare, & attentius secū examinare potuit motiua, quæ voluntatem ad odium & detestationem peccati possent inflammare. 3.

Quarta, quia maiore ad hoc efficiendum gratiâ & specialia Spiritus S. auxilia percepit. Si ergò dolor peccatorum, uti fuse probat S. Iohannes Chryf. maior esse debet, quam quis imaginatione assequi valeat: cogita, quantus fuerit dolor, quæ Sanctissima Christi anima tolerauit. Præter supradictâ peccati grauitatem, præsentauit se insuper meiti eius, & vidit clarissimè, uti SS. Patrum nonnulli affirmant, turpissimâ peccati deformitatē, qui aspectus supra modū afflixit & auxit dolores sanctis. animę ipsius: quandoquidē vidit primò fœdissimam peccatorum deformitatem, quemadmodū per Prophetā ait: *denigrata est facies eorū super carbones. vidit immensū atq; intolerabile fœtorē: Putruerunt & corrupta sunt cicatrices mea. vidit esse fel amarissimū, & draconis venenatissimi. Vna fellis & betri amarissimi, fel draconum, & venenum aspidum insanabile.* Peccati deformitas quāta sit. 4.
Hom. 5. ad populum.
Ihren. 4.
Psal 37.
Deut. 32.
Psal 37.

vidit esse ruinam & euerisionem totius hominis: *Non est sanitas in carne mea*

psal.

cunda

à facie iræ tuæ, non est pax osibus meis, à facie peccatorum meorum. vidit esse infinitam malitiam, immensum defectum, inextricabile chaos, interminatam mortem. Denique vidit nihil esse horribilius, nihil abominabilius, nihil tetrius, nihil monstruosius. Adde quod Christus Seruator eodem tempore intuitus fuerit peccatum vt sibi aliquo modo nociuum: quia vidit peccatores sanctissimis humeris suis, omnia scelera, veluti sarcinam grauissimam imposuisse, iuxta illud: *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitates suas*: pro quibus oblaturus erat semetipsum DEO Patri in victimam & holocaustum: quodque DEVS Pater in se, veluti omnium totius mundi peccatorum personam gerente, illa puniturus esset morte atrocissima, quemadmodum olim per Isaiam prædixerat: *Propter scelus populi mei percussi eum*. Ex quibus an imaduerte, Christiane Lector, quanti cumuli internorum dolorum, sanctissime Christi animæ ex intimo aspectu, & clara consideratione, tot malorum, detrimentorum, & ruinarum, quæ propter mundi scelera, eo tempore illi se præsentabant, accesserint.

Psal. 128.

Isai. 53.

CONSIDERA præterea, te non paruum his doloribus & cruciatibus Christi, scelerum tuorum enormitate, ac deformitate causam

causam præbuisse. O pia & fidelis anima rimare hæc aliquantò profundius, vt palpate possis obligationem qua ei deuincta es. Vide quam rectè Christus de tuis detrimentis, exactissimè sibi cognitis & perspetis, doleat, dum tu ob periculosam dormitantiam, ea vel non perpendis, vel irrides. Aduerte quanta te constringat obligatio despiciendi & detestandi temetipsam quæ tam immaniter, ante etiam quàm cõdita esses Redemptorem tuum, qui malitiam & ingratitude tuam probè exploratam habebat, secumque ponderabat, affixisti. Cogita quantoperè Christum diligere tenearis, qui cum esses inimica illius innumeriste beneficijs ornare non destitit. Offer denique temetipsam liberali oblatione amantissimo Christo tuo, qui in medijs etiam doloribus te vocat, te querit, non vt affligat, neque vt cruciet; sed vt quam benignissimè & humanissimè tractet, verisque & solidis consolationibus repleat.

SI PRIMÒ expende tecum; Dolores internos sanctissimæ Christi animæ fuisse grauissimos propter compassionem, qua omnibus omnium hominum afflictionibus, malis, cruciatibus, atque miserijs compassus fuit: quas tunc non modò singulatum sibi præsentauit, sed etiam in se deriuauit

VII.

Christus omnium hominum miserijs summo eum dolore compassus fuit.

uit atque per intentissimum compassionis affectum ad eò efficaciter, sentire voluit quasi essent suæ, ac sibi propriæ, & quasi caput membrorum suorum dolorem perciperet. Cæterum ut apertius intelligatur, quam ingens & excessiua fuerit hæc Passio: considerandum *primò* est: compassionem esse dolorem per passionem alterius: & oriri ex sympathy quadam quæ est inter cõpatientem & personam afflictam: quanto autem maior est pœna, tanto aptior est ad generandam maiorem compassionem. *Secundò* cõpassionem requirere plenam notitiam, & vehementem apprehensionem mali alterius quia mirandum non est, eum qui vel alterius afflictiones attentè non aspicit, vel parùm curat, vel certè non cõsiderat, quod sæpenumero accidit hominibus, ad cõpassionem hauquaquam commoueri; at non eadem ratio fuit in Christo. *Tertio*, compassionem supponere amorè, quia peregrini & hostes non facillè commiseratione tanguntur, quemadmodum cernere licet in homine illo à latronibus inter Hierosolym & Hiericho, sauciato ac semiuiuo relicto: quod etiã quotidie in mundo usu venire conspiciamus: quia amor assimilat sibi rem amatam, seq; in illam transformatur: ac proinde quoties dolorum illius recordatur, ingentè animo maiorem capit: quoniam amori maximè proprium est, amati affectus induere.

Cum

Quid sit cõ-
passio & in
quibus po-
tissimum
consistat.

1.

2.

3.

Cum igitur in Christo omnes supradictæ conditiones, sūma in perfectione fuerint: sympathia propter eandē quā nobiscū habebat naturam: malorū & pœnarum nostrarum notitia, quoniā eas accuratissimè peruidebat atque immenso lumine suo cōprehendebat: amor deniq; infinitus quo vti dictum est, nos cōplectebatur: hinc cōijce, quā efficaciter commota fuerint omnia sanctiss. viscera eius ad summū cōpassionis dolorē, per quem sensit & expertus est Martyrū cruciatus, Confessorū pœnitentias & vitæ austeritates, afflictorum mœrores, infirmorū fastidia, atq; vt summatim dicā, omnem p̄sillum & magnum cruciatum, idq; non aliter ac tu sentires, si oculus, manus, pes, aut aliquod aliud corporis tui membrum læderetur. Considera deinde si quis per vniuersum terrarum orbem te duceret, & nihil aliud tibi ostenderet, nisi loca oppleta infirmis, claudis, paraliticis, tristibus, afflictis, alijsque similibus, quam ingens esset afflictio tua? quomodo fieri posset, vt ad eō miserandū spectaculum sine summo cordis mœrore atq; dolore valeas intueri, nisi forsità omni bestia sis inhumani or? Idē accidit Christo in hac humanarū miseriarum inspectione & consideratione: ex quo colliges quā acerbifuerint intrinseci ei⁹ dolores atq; angustię.

In Christo fuerūt omnes conditiones ad perfectam compassionem requisitæ.

K a Per

PERPENDE præterea, si mater filio, frater fratri, sponsa sponso, amicus amico, similis simili compatitur, quando illum in tormentis positum videt: & si s. Paulus charitate Apostolica motus, omnium infirmitates sentiebat, iuxta illud: *Quis scandalizatur & ego non vror? quis infirmatur & ego non infirmor?* quid de Christo dicendum erit? qualem censebimus fuisse illius compassionem erga omnes homines membra sua, quibus, supradictis omnibus vinculis coniunctus, id est, quorum pater, mater, frater, sponsus, amicus, socius, &c. idque modo eminentissimo erat? Necesse est confiteri, inexplicabiles fuisse dolores eius, & compassionem illius infinitam, immensam, ineffabilem.

2. Cor. 11.

VIII.

Interni dolores Christi fuerunt imago peccatorum infernalium
Psal. 17
Quatuor inter nos dolores patitur damnati.

OCTAVO considera, tales fuisse internos Christi Domini tui dolores, quando tempus Passionis eius appropinquavit, ut non immerito potuerint appellari, imago peccatorum infernalium: hinc enim est, quod Propheta in persona illius inquit: *Dolores inferni circumdederunt me.* Quod ut evidentiùs fiat, notandum est, damnatos in inferno, quatuor præcipue dolores intrinsecos perpeti.

1.

Math. 13.

Primus est, summa tristitia de malo præfenti, amarissimo fletui & lachrymis coniuncta, dicente Salvatore. *Ibi erit fletus & stridor dentium.*

Secundus

Secundus, timor sempiternus, iuxta dictum illud S. Iob. *Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* 2.
Iob. 10.

Tertius, tædium ineffabile, ex absentia & priuatione omnis boni atq; solatij profectum, vti manifestè cernimus in diuite illo Epulone, cuius S. Euangelium meminit: quod etiam significare volunt verba illa: *Ligatis manibus & pedibus*: quibus innuitur occlusas esse illis portas omnium consolationum. 3.
Matth. 22.

Quartus est, agonia continua, promanās ex assiduo rancore, & verme conscientie, incessanter illos remordente & cruciante, iuxta illud: *Vermis eorum non morietur.* 4.
Isai. 66.

Dico igitur in Christo fuisse imaginem quandam horum dolorum, qui (licet à differentibus causis orti) afflixerunt & cruciarunt sanctissimam illius animam: non quidem ea vehementia, qua damnatos: vti rectè aduertit D. Thomas, & ratio ipsa confirmat: sed ita, vt optimo iure potuerint damnatorum tormentis comparari, eò quod fuerint in gradu intensissimo: nam idcirco Christi Passio appellatur excessus. 5. part. 1. q. 46.

DIXI autem hos dolores nominari posse imaginem pœnarum infernalium, quia falsa & hæretica est Caluini opinio, aliorumque hæreticorum, qui (referente Cardinale Bellarmino) impiè asseuerant Lib. 4. de
Christ. c. 8.

Christum ab ingressu in hortum, usque ad
Passionis exitum, pœnas inferni tolerasse
& beatifica visione priuatum fuisse; quæ
est hæresis & blasphemia prorsus detesta-
bilis: in qua confutanda cum non sit no-
stri muneris ac propositi immorari, re-
linquemus eam curam alijs, quorum non-
nulli hoc ipsum magna cum laude ac eru-
ditione præstiterunt; & veniemus ad dolo-
res, quos sanctissima Christi Seruatoris no-
stri anima speciatim sustinuit, expédédos.

DE INGENTI TRISTITIA
quam Christi anima perpeffa
est.

CAPVT II.

Quid sit tri-
stia & v-
de oriatur.
S. p. 9. 1.
et. 6.

TRISTITIA est passio vehementer af-
fligens animam, quam occupauerit.
Proficiscitur autem vt plurimum (D. Tho-
ma confirmante) à subita & vehementi i-
maginatione mali alicuius ita certò impé-
dentis, vt euitari nequeat: estq; tantò ma-
ior, quantò malum grauius atq; acerbius,
& eiusdem mali notitia clarior est. Porro
tristitia quæ sanctissimam Christi animam
inuasit, tam ingens fuit, vt post damnato-
rum mœstitiã nulla possit inueniri aut
cogitari maior, quemadmodum ore pro-
prio testificatus est dicens: *Tristis est anima
mea vsque ad mortem.* idque propter magni-
tudinem

Maxima
fuit Christi
tristitia.
Matth. 26.